

УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІКО-ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МОЛОДІЖНИХ КОМАНД З МІНІФУТБОЛУ

Олег РИБАК^{1,2}, Олексій ШАДУРСЬКИЙ², Богдан ВІНОГРАДСЬКИЙ¹,
Людмила РИБАК¹, Мар'ян ОСТРОВСЬКИЙ¹

¹ Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського, Львів, Україна

² Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, м. Миколаїв, Україна

THE IMPROVEMENT OF TECHNICAL AND TACTICAL PREPARATION OF YOUTH MINI-FOOTBALL TEAMS

Oleh RYBAK^{1,2}, Oleksiy SHADURSKYI², Bogdan VYNOGRADSKYI¹,
Lyudmyla RYBAK¹, Maryan OSTROVSKYY¹

¹ Ivan Boberskyi Lviv State University of Physical Culture, Lviv, Ukraine

² Admiral Makarov National University of Shipbuilding

Анотація.

Мета дослідження – удосконалити техніко-тактичну підготовку гравців молодіжних команд з мініфутболу завдяки розробленню й обґрунтуванню об'єктивної методики її оцінювання та контролю. Гіпотеза дослідження – удосконалення техніко-тактичної підготовки гравців молодіжних команд з мініфутболу, імовірно, можливе за умови розроблення й обґрунтування на підставі результатів аналізу змагальних дій кваліфікованих команд методики об'єктивного оцінювання й педагогічного контролю за такими діями як основного складника керування цим процесом. До педагогічного спостереження було залучено дві групи команд із мініфутболу. До першої групи були зараховані молодіжні юнацькі й студентські команди – лідери чемпіонату Одеської області з мініфутболу серед юнаків 2022–2023 рр. (U-14). До другої групи належало вісім кваліфікованих команд – учасниць чемпіонату

Abstract.

The purpose of the study is to improve the technical and tactical training of players of youth mini-soccer teams by developing and substantiating an objective methodology for its evaluation and control. The hypothesis of the research is that improving the technical and tactical training of players of youth mini-soccer teams is likely to be possible if the method of objective assessment and pedagogical control of such actions is developed and substantiated based on the results of the analysis of the competitive actions of qualified teams as the main component of managing this process. Two groups of mini-football teams were involved in the pedagogical observation. Youth youth and student teams – the leaders of the 2022–2023 (U-14) Odesa Oblast minifootball championship among young men – were included in the first group. The second group includes eight qualified teams – participants of the Odesa mini-football championship 2023–2024. To achieve the goal, theoretical analysis

м. Одеси з мініфутболу 2023–2024 рр. Для досягнення поставленої мети застосовано теоретичний аналіз й узагальнення даних наукової і методичної літератури, контенту мережі «Інтернет» і документальних матеріалів, педагогічне спостереження за тренувально-змагальною діяльністю спортсменів у мініфутболі й методи математичної статистики. З'ясовано, що техніко-тактична підготовленість мініфутболістів тісно пов'язана зі спортивною результативністю команд, а тактика тісно переплітається з технікою, яка є основою для реалізації змагальних тактичних завдань і дій. Для успішного керування техніко-тактичною підготовкою молодіжних мініфутбольних команд шляхом педагогічного спостереження за змагальною діяльністю кваліфікованих спортсменів отримано зразкові характеристики кількості й ефективності атак різного виду, а також кількості й успішності різних ударів по воротах. Розроблена методика оцінювання під час педагогічного контролю техніко-тактичної діяльності в мініфутболі дає змогу тренерам отримувати достатньо повну, термінову й об'єктивну інформацію про її кількісні (види атак і їх кількість, удари по воротах тощо) та якісні (ефективність і результативність) характеристики. Розраховані на підставі результатів педагогічних спостережень зразкові показники техніко-тактичних дій дають змогу цілеспрямовано керувати тренувальним процесом молодіжних команд і їх гравців.

Ключові слова: мініфутбол, молодіжні команди, техніко-тактична підготовка, контроль, зразкові характеристики.

and generalization of data from scientific and methodical literature, Internet content and documentary materials, pedagogical observation of training and competition were applied activities of athletes in mini-football and methods of mathematical statistics. It was found that the technical and tactical preparedness of mini-football players is closely related to the team's sports performance, and tactics are closely intertwined with technique, which is the basis for the implementation of competitive tactical tasks and actions. In order to successfully manage the technical and tactical training of youth mini-football teams through pedagogical observation of the competitive activity of qualified athletes, we have obtained exemplary characteristics of the number and effectiveness of attacks of various types, as well as the number and success of various shots on goal. The evaluation method developed by us during the pedagogical control of technical and tactical activities in mini-football enables coaches to receive sufficiently complete, urgent and objective information about its quantitative (types of attacks and their number, shots on goal, etc.) and qualitative (efficiency and effectiveness) characteristics. Exemplary indicators of technical and tactical actions calculated on the basis of the results of pedagogical observations make it possible to purposefully manage the training process of youth teams and their players.

Keywords: minifootball, youth teams, technical and tactical training, control, exemplary characteristics.

Вступ. Постановка проблеми. Футбол став сьогодні одним із найпоширеніших видів спорту і форм фізичної активності в усьому світі [29]. Це без перебільшення найулюбленіша спортивна гра українців різних вікових груп – від дошкільнят до ветеранів [10, 22, 26]. Розвивальну для організму, оздоровчу й виховну роль футболу підкреслюють фахівці [7, 11, 16, 18]. Завдяки будівництву з ініціативи Української асоціації футбо-

лу в усіх регіонах і найвіддаленіших куточках України спеціальних футбольних майданчиків, а також широкій мережі ДЮСШ, СДЮШОР та ШВСМ з футболу [17] і можливості цілорічних занять надзвичайно популярним серед дітей і молоді став мініфутбол. Тож сучасне теоретико-методичне забезпечення підготовки молодих спортсменів і молодіжних команд із мініфутболу – важливе завдання української спортивної науки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різним аспектам підготовки спортсменів-футболістів присвячено численні наукові й методичні публікації: побудові тренувального процесу у футболі – праці [23, 25], оцінюванню показників техніко-тактичної діяльності – [24], контролю тренувального процесу – [12, 19], моделюванню тренувально-змагального процесу – [14]. Питанням теорії і методики підготовки юних футболістів присвячено праці науковців [2, 15, 28], а проблему підвищення техніко-тактичної майстерності гравців і молодіжних футбольних команд досліджували фахівці [5, 6, 27].

Для ефективного керування підготовкою футболістів потрібні поглиблені знання про особливості їх ігрової діяльності та повна й оперативна інформація про показники їхньої підготовленості [7, 9, 13, 22]. Однак, попри те, що техніко-тактична підготовка в теорії та методиці спортивних ігор загалом і футболу зокрема завжди була й залишається надважливим її розділом [1, 3, 4, 26], у спеціальній літературі проблему контролю й удосконалення техніко-тактичної підготовки молодіжних команд у мініфутболі висвітлено недостатньо, що вимагає подальшого дослідження.

Отже, виявлено суперечність між вимогами практики сучасного мініфутболу й станом науково-методичного забезпечення процесу контролю й удосконалення техніко-тактичної підготовки гравців і молодіжних команд. Тож розроблення та обґрунтування методики об'єктивного оцінювання і педагогічного контролю за техніко-тактичними діями гравців і молодіжних команд з мініфутболу – важливе науково-практичне завдання.

Мета дослідження – удосконалити техніко-тактичну підготовку гравців молодіжних команд із мініфутболу завдяки розробленню й обґрунтуванню об'єктивної методики її оцінювання та контролю.

Гіпотеза дослідження. Удосконалення техніко-тактичної підготовки гравців молодіжних команд з мініфутболу, імовірно, можливе за умови розроблення й обґрунтування на підставі результатів аналізу змагальних дій кваліфікованих команд методики об'єктивного оцінювання

та педагогічного контролю за такими діями як основного складника керування цим процесом.

Розроблення й практичне застосування тренерами зразкових показників різних елементів техніко-тактичної діяльності (атак з ходу, позиційних атак, атак зі стандартних положень, ударів по воротах тощо) у підготовці молодіжних команд з мініфутболу загалом та окремих гравців цих команд зокрема, вірогідно, дадуть змогу успішніше керувати їх підготовкою завдяки об'єктивному оцінюванню й оперативному контролю тренувально-змагальної діяльності.

Матеріали й методи дослідження. До педагогічного спостереження було залучено дві групи команд з мініфутболу. До першої групи були зараховані молодіжні юнацькі і студентські команди – учасниці чемпіонату Одеської області з мініфутболу серед юнаків 2022–2023 рр. (U-14): «Іллічівець», «Локомотив», «ДЮСШ Роздільна», «СКА Центр», «ДЮСШ-11 Одеса» і «ДЮСШ Роздільна 2». Оскільки рівень підготовленості перших трьох команд і команд другої трійки істотно відрізнявся, бо за весь чемпіонат команди другої трійки набрали удвічі менше очок (6, 4 і 2) від команд-призерів (21, 19 і 11), то під час розрахунку усереднених показників їх змагальної техніко-тактичної підготовленості урахувували тільки дані перших трьох команд. Це було зроблено для отримання більш об'єктивних результатів, що відповідають молодіжним командам, підготовленим на належному рівні, бо під час урахування показників змагальної діяльності всіх команд – учасниць чемпіонату усереднені результати виявилися дуже низькими й недостатньо об'єктивними.

До другої групи команд було зараховано вісім кваліфікованих команд – учасників чемпіонату м. Одеси з мініфутболу 2023–2024 рр. («КК ПОРТО ФРАНКО», «Чорне море ПСВ», «КП ТМО», «Vtex», «Tyre Expert» «BLACKSEAPSV (U 17)», «ТЕХНОГОЛД» і «Пальміра»).

Під час розрахунків використано результати їхньої змагальної діяльності упродовж перших п'яти турів чемпіонату Одеси 2023–2024 рр., оскільки у 2022–2023 рр. з відомих причин такий чемпіонат не проводився.

Для досягнення поставленої мети застосовано теоретичний аналіз й узагальнення даних наукової і методичної літератури, контенту мережі «Інтернет» і документальних матеріалів, педагогічне спостереження за тренувально-змагальною діяльністю спортсменів у мініфутболі й методи математичної статистики.

Технологія педагогічного спостереження за техніко-тактичними показниками гри, поряд із веденням первинних протоколів під час гри, передбачала паралельну відеореєстрацію змагальної діяльності з подальшим конспектуванням обраних параметрів індивідуальних і командних змагальних дій. Для цього також використовували матеріали онлайн-трансляцій ігор (зокрема і в записі). Педагогічні спостереження проводили за програмою, розробленою на підставі рекомендацій авторів

[8, 14, 19]. Окрім інших ігрових дій, спостерігачі фіксували на спеціальному бланку стандартні положення, кількість і вид атак і їх успішність, кількість і результативність ударів по воротах тощо, використовуючи відповідні умовні позначення. Для підвищення надійності реєстрацію техніко-тактичних дій у завершальній стадії атаки здійснювали паралельно два спостерігачі. За результатами первинних спостережень заповнювали зведені протоколи показників ігрової діяльності за кожен тайм, за гру, за ланками тощо, а також розраховували коефіцієнти ефективності кожної гри.

Результати дослідження. У табл. 1 зведено основні усереднені кількісні параметри змагальних техніко-тактичних дій кваліфікованих команд в іграх перших п'яти турів чемпіонату м. Одеси 2023–2024 рр., їх відсоткові і зразкові ($M \pm \delta$) значення.

Таблиця 1

Середні показники техніко-тактичних дій за гру кваліфікованих мініфутбольних команд

№ з/п	Назва показника	$M \pm m$	δ	%	$M \pm \delta$
1	Загальна кількість усіх атак за гру	59,8±2,2	8,5	100,0	51,3–68,3
2	Кількість атак з ударом по воротах	38,2±1,8	7,0	63,9	31,2–45,2
3	Кількість швидких атак	17,7±1,2	4,6	29,6	13,1–22,3
4	Швидкі атаки з ударом по воротах, к-сть	11,0±0,8	3,1	62,2	7,9–14,1
5	Кількість позиційних атак	34,6±1,9	7,4	57,9	27,2–42,0
6	Позиційні атаки з ударом по воротах, к-сть	20,4±1,4	5,4	59,0	15,0–25,8
7	Кількість стандартних положень	7,5±0,7	2,7	12,5	4,8–10,2
8	Станд. положення з ударом по воротах, к-сть	4,4±0,4	1,6	58,7	2,8–6,0
9	Загальна кількість ударів по воротах	38,5±1,7	6,6	100,0	31,9–45,1
10	Кількість забитих голів	3,1±0,2	0,8	8,1	2,3–3,9
11	Кількість ударів, які відбив воротар	10,8±0,7	2,7	28,1	8,1–13,5
12	Кількість ударів, які влучили в гравця	12,8±0,9	3,5	33,2	9,3–16,3
13	Кількість ударів повз ворота	11,8±0,8	3,1	30,7	8,7–14,9
14	Надійність воротаря, %	-	-	77,7	-

На рис. 1 зображено частину середньої кількості атак кваліфікованих команд різного виду (ліворуч) та їхню ефективність – відсоток успішних атак від їх загальної кількості (праворуч):

Рис. 1. Загальна кількість за гру (ліворуч) й успішність (праворуч) атак різного виду кваліфікованої команди з мініфутболу у відсотках (середні дані): 1 – загальна кількість атак; 2 – швидкі атаки; 3 – атаки зі стандартних положень; 4 – позиційні атаки

У табл. 2, у яку для якісного й кількісного порівняння зведено усереднені показники техніко-тактичних дій у змагальних умовах кваліфікованих дорослих і молодіжних команд з мініфутболу, додатково введено результати юніорської команди «BLACKSEAPSV

(U 17)», яка грає у другій групі команд і є учасницею чемпіонату м. Одеси 2023–2024 рр., але станом на кінець 5-го туру з трьома очками опинилася серед аутсайдерів чемпіонату разом з командами «ТЕХНОГОЛД» (3 очки) і «Пальміра» (0 очок).

Таблиця 2

Середні показники техніко-тактичних дій за гру команд різної кваліфікації

№ з/п	Назва показника	Кваліфіков. сер.		Юнаки-лідери		Квал. аутсайдер	
		М ± m	%	М ± m	%	М ± m	%
1	Загальна кількість усіх атак за гру	59,8±2,2	100,0	62,3±4,1	100,0	54,2±2,4	100,0
2	Кількість атак з ударом по воротах	38,2±1,8	63,9	37,1±2,6	59,5	33,2±1,9	61,2
3	Кількість швидких атак	17,7±1,2	29,6	17,8±1,3	28,6	16,1±1,6	29,7
4	Швидкі атаки з ударом по воротах, к-сть	11,0±0,8	62,2	11,0±0,9	61,7	11,0±1,7	69,2
5	Кількість позиційних атак	34,6±1,9	57,9	36,2±3,4	58,1	30,8±3,9	56,8
6	Позиційні атаки з ударом по воротах, к-сть	20,4±1,4	59,0	19,9±2,2	55,0	16,9±1,4	54,9
7	Кількість стандартних положень	7,5±0,7	12,5	8,3±3,5	13,3	7,3±1,0	13,5
8	Станд. положення з ударом по воротах, к-сть	4,4±0,4	58,7	4,5±0,4	54,1	4,1±0,8	56,7
9	Загальна кількість ударів по воротах	38,5±1,7	100,0	48,9±2,6	100,0	33,7±1,9	100,0
10	Кількість забитих голів	3,1±0,2	8,1	4,2±0,3	8,6	4,2±0,5	12,5
11	Кількість ударів, які відбив воротар	10,8±0,7	28,1	16,2±1,0	33,1	9,5±0,6	28,2
12	Кількість ударів, які попали в гравця	12,8±0,9	33,2	12,1±1,2	24,7	9,3±0,9	27,6
13	Кількість ударів мимо воріт	11,8±0,8	30,7	16,4±1,3	33,5	10,7±1,3	31,8
14	Надійність воротаря, %	-	77,7	-	79,4	-	64,6

На рис. 2 зображено середню кількість за гру (ліворуч) та успішність у відсотках (праворуч) атак різного виду кваліфікованих і молодіжних (студентських) команд,

а також для порівняння юніорської команди «BLACKSEAPSV (U 17)» – аутсайдера чемпіонату м. Одеси 2023–2024 рр. з мініфутболу серед кваліфікованих колективів:

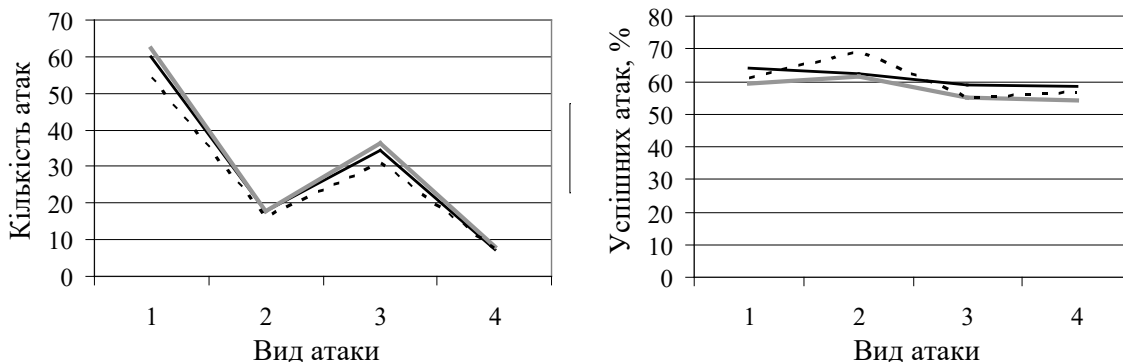

Рис. 2. Кількість й успішність різних видів атак за гру команд різної кваліфікації:
 — кваліфіковані команди; — молодіжні команди; - - команда-аутсайдер.
 1 – загальна кількість атак;
 2 – швидкі атаки; 3 – позиційні атаки;
 4 – атаки зі стандартних положень

На рис. 3 зображено загальну середню кількість (ліворуч) і відсоток ефективних ударів по воротах (праворуч) різного виду, які виконали за гру футболісти кваліфіко-

ваних, молодіжних команд та юніорської команди-аутсайдера чемпіонату м. Одеси з мініфутболу 2023–2024 рр.:

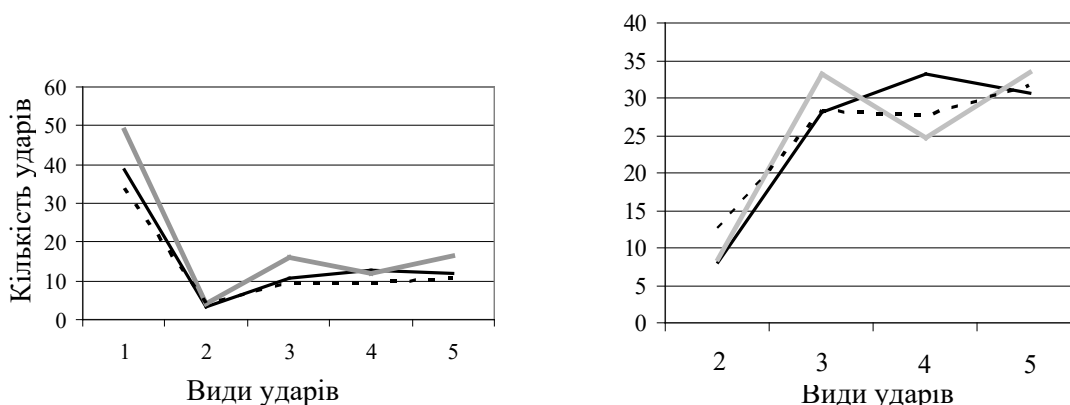

Рис. 3. Кількість і відсоток різних видів ударів по воротах команди різної кваліфікації:
 — кваліфіковані команди; — молодіжні команди; - - команда-аутсайдер.
 1 – загальна кількість ударів;
 2 – забиті голи;
 3 – удари, які відбив воротар;
 4 – удари, що влучили в гравця;
 5 – удари повз ворота

Обговорення отриманих результатів.

Отримані під час педагогічних спостережень результати і подальший аналіз ігор чемпіонату Одеси з мініфутболу серед кваліфікованих команд упродовж перших п'яти турів (першої половини) сезону 2023–2024 рр. (табл. 1) виявили, що команди в середньому проводять за гру по $38,2 \pm 1,8$ ефективної атаки, що становить 63,9 % від їхньої загальної кількості ($59,8 \pm 2,2$). Водночас найрезультативнішими є швидкі атаки, частка яких становить 29,6 % від усіх атак команди, а ефективність – 62,2 %, найвища. Атак зі стандартних положень, як порівняти з кількістю швидких і позиційних атак, команди проводять найменше (усього 12,5 %), проте їхня ефективність виявилася найнижчою (58,7 %). Водночас ефективність позиційних атак, яких команди в середньому за гру проводять найбільше (57,9 %), дещо вища від атак зі стандартних положень (59,0 %). Проте різниці між ефективністю різних видів атак не перевищують 3,5 %, що на межі достовірності, тому фактично позиційні атаки приносять командам найбільше голів (рис. 1).

Стосовно ударів по воротах, то лише 8,1 % від їх загальної кількості досягають цілі. На удари повз ворота (30,7 %), удари в гравця (33,2 %) і удари, які відбив воротар (28,1 %), припадає майже 92 % їх загальної кількості, що свідчить про загально низьку їхню ефективність і є дієвим резервом підвищення спортивної результативності кваліфікованих команд, техніко-тактичні дії яких охоплено педагогічним спостереженням.

Виявлені зразкові показники техніко-тактичних дій кваліфікованих команд з мініфутболу у змагальних умовах можуть використати тренери для порівняння з аналогічними діями гравців молодіжних і студентських команд для їх оцінювання й корекції. Основою зазначених показників є кількісні оцінки колективних командних й індивідуальних техніко-тактичних дій кваліфікованих гравців, серед яких кількість атак за гру ($40,4–79,2$), кількість швидких атак ($11,9–23,5$), що характеризують атаквальний, активний характер гри, загальна кількість ударів по воротах за гру ($26,9–50,1$), яка відображає різноманітність форм атаквальних дій, тощо.

Аналіз зведених у табл. 2 даних свідчить, що середня кількість атак за гру в молодіжних команд вища, ніж у кваліфікованих команд із мініфутболу ($62,3 \pm 4,1$ атаки у юнаків, $59,8 \pm 2,2$ – у кваліфікованих футболістів), проте їхня якість (кількість успішних атак), яка в молодіжних колективів становить 59,5 %, нижча від ефективності атак у гравців кваліфікованих команд (63,9 %). Кількість швидких атак у юнаків становить 28,6 % від їх загальної кількості проти 29,6 % у дорослих спортсменів, а частка ефективних швидких атак є дещо нижчою, ніж у футболістів кваліфікованих команд (61,7 % і 62,2 % відповідно) (див. рис. 2).

Молоді футболісти частіше пробивають по воротах ($48,9 \pm 2,6$ удару проти $38,5 \pm 1,7$ удари в дорослих команд); гравці команд вищої кваліфікації забивають за гру менше голів (у середньому $3,1 \pm 0,2$), ніж юнацькі команди (у середньому $4,2 \pm 0,3$ гола за гру). Результативність молодіжних команд у відсотках (8,6 %) також дещо вища, ніж у дорослих команд (8,1 %). Зате молоді футболісти частіше б'ють повз ворота (33,5 % від завданих по воротах ударів), ніж футболісти кваліфікованих команд (30,7 % удару відповідно).

В іграх молодіжних і студентських команд, під час яких реєстрували удари по воротах, було зафіксовано такі усереднені показники: усього було пробито $48,9 \pm 2,6$ удару, з яких у ворота влучило 20,4 удару ($16,2 \pm 0,3$ – відбив воротар, і $4,2 \pm 1,0$ – забито голів). Частка забитих м'ячів становила 8,6 % від загальної кількості ударів по воротах; ударів у гравця зафіксовано $12,1 \pm 1,2$ (24,7 %), а пробито повз ворота $16,4 \pm 1,3$ (33,5 %) удару. Досить високий брак зафіксовано у завершальній стадії атак, оскільки сума ударів повз ворота (33,5 %) та ударів у гравця (24,7 %) перевищила половину всіх завданих ударів – 58,2 % (рис. 3).

Підсумовуючи результати аналізу даних, зведених у табл. 2 і зображених на рис. 2 і 3, можна констатувати, що молодіжні й студентські команди поступаються гравцям кваліфікованих мініфутбольних команд за такими показниками техніко-тактичних дій, як ефективність атак (значно більше атак юнаків не завершуються ударом по воротах через неточні передачі, а кількість точних передач у них нижча, ніж у кваліфікованих футболістів). Зате відсоток надій-

ності гри воротарів у студентських командах (79,4 %) виявився дещо вищим, ніж у воротарів команд вищої кваліфікації (77,7 %), що можна пояснити нижчою складністю ударів по воротах команд-суперниць.

За даними табл. 2, у команди «BLACKSEAPSV (U 17)» – аутсайдера чемпіонату Одеси серед кваліфікованих команд, як і в молодіжних команд – лідерів чемпіонату Одеської області серед юнаків (U-14) – «Іллічівець», «Локомотив» і «ДЮСШ Роздільна», частка швидких атак (29,7 % і 28,6 %) практично не відрізняється від аналогічного середнього показника (29,6 %) кваліфікованих команд. Ефективність атак у команди «BLACKSEAPSV (U 17)» (61,2 %) вища, ніж у молодіжних і студентських команд (59,5 %), але нижча, ніж середній показник кваліфікованих мініфутболістів (63,9 %). Порівняльний аналіз атакуючих дій кваліфікованих команд з аналогічними діями команди «BLACKSEAPSV (U 17)» встановив, що кількість стандартних положень (12,5 %) у них нижчий, ніж у команди-аутсайдера (13,5 %), а кількість позиційних атак – дещо вища (57,9 % проти 56,8 %), що свідчить про високий рівень спортивної майстерності дорослих футболістів, який дає змогу їхнім командам довше розігрувати комбінації до завершального удару.

Порівняльний аналіз ударів по воротах команд кваліфікованих футболістів, молодіжних команд і команди-аутсайдера чемпіонату м. Одеси дає змогу дійти висновку, що загальна кількість ударів у кваліфікованих спортсменів ($38,5 \pm 1,7$) більша, ніж у юніорської команди «BLACKSEAPSV (U 17)» ($33,7 \pm 1,9$), але поступається показнику лідерів молодіжного чемпіонату Одеської області ($48,9 \pm 2,6$). Молоді футболісти значно частіше б'ють повз ворота ($16,4 \pm 1,3$), ніж кваліфіковані спортсмени ($11,8 \pm 0,8$) та гравці-юніори ($10,7 \pm 1,3$). Це можна пояснити й тим, що гравці молодіжних команд набагато частіше б'ють по воротах, як порівняти з аналогічними показниками команд дорослих спортсменів і членів команди-аутсайдера чемпіонату м. Одеси.

Відмінності між переважною більшістю показників різних груп команд, зведені в табл. 2, статистично достовірні (для рівня значущості $p=0,05$).

Отже, отримані результати проведеного дослідження змагальної діяльності команд з мініфутболу різної кваліфікації підтвердили висунуту у вступі гіпотезу й довели, що запропонована методика педагогічного контролю техніко-тактичної діяльності молодіжних мініфутбольних команд за зразковими показниками таких дій кваліфікованих команд може дати змогу вносити відповідні корективи в їхній навчально-тренувальний процес для підвищення рівня техніко-тактичної підготовленості й спортивної результативності.

Отримані результати не суперечать даним, наведеним у працях науковців [5, 6, 27], і розширюють можливості застосування запропонованих методик техніко-тактичної підготовки юних футболістів також у мініфутболі за рахунок визначених зразкових характеристик низки показників техніко-тактичних дій. Перспективними є подальші дослідження із залученням до педагогічного спостереження команд високої кваліфікації, а також проведення педагогічного експерименту для експериментального підтвердження ефективності запропонованої методики педагогічного оцінювання й контролю техніко-тактичних дій для удосконалення підготовки дитячих і молодіжних команд з мініфутболу.

Висновки

1. Техніко-тактична підготовленість мініфутболістів тісно пов'язана зі спортивною результативністю команд. У мініфутболі, як і інших спортивних іграх, тактика тісно переплітається з технікою. Технічна підготовленість футболістів є основою для реалізації їх змагальних тактичних завдань і дій. Водночас що вищий рівень технічної підготовленості гравців, то різноманітнішими стають їхні тактичні дії.

2. Для успішного керування тренувальним і змагальним процесами в підготовці спортсменів застосовують педагогічний контроль – один з найважливіших складників функцій, що забезпечують реалізацію керування цими процесами. Ефективність такого керування в мініфутболі визначають за точністю й обсягом знань про особливості їх ігрової діяльності, повнотою й оперативністю інформації про її техніко-тактичні показники. Однак, попри те, що техніко-

тактична підготовка в теорії та методиці спортивних ігор загалом і футболу зокрема завжди була й залишається надважливим її розділом, у спеціальній літературі проблему контролю й удосконалення техніко-тактичної підготовки молодіжних команд у мініфутболі висвітлено недостатньо, вона вимагає подальшого дослідження.

3. Розроблена методика оцінювання під час педагогічного контролю техніко-тактичної діяльності в мініфутболі дає змогу

тренерам отримувати достатньо повну, термінову й об'єктивну інформацію про її кількісні (види атак і їх кількість, удари по воротах тощо) та якісні (ефективність і результативність) характеристики. Розраховані на підставі результатів педагогічних спостережень за змагальною діяльністю кваліфікованих команд із мініфутболу зразкові показники техніко-тактичних дій дають змогу цілеспрямовано керувати тренувальним процесом молодіжних команд та їх гравців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES

1. Бріскін, Ю. А. & Пітин М. П. (2011). Проблеми диференціації техніко-тактичної підготовки спортсменів в ігрових командних видах спорту. *Вісник Запорізького національного університету. Серія: Фізичне виховання та спорт*, (1), 77–84.
2. Воронин, И. Ю., Кутومانов, С.А. ... Яловенко, С.А. (2019). Антропологические и педагогические аспекты совершенствования тактической подготовки юных футболистов. *Научный журнал «Дискурс»*, 2(28), 52–63.
3. Дорошенко, Э. (2014). Управление технико-тактической деятельностью в командных спортивных играх. *Наука в олимпийском спорте*, (4), 15–21. Вилучено з http://nbuv.gov.ua/UJRN/NOS_2014_4_4
4. Железняк, Ю. Д., Портнов, Ю. М., Савин, В. П. & Лексаков, А. В. (2004). *Спортивные игры: Техника, тактика, методика обучения: учебн. для студ. высш. пед. учеб. заведений*. (2-е изд.). Москва: Академия.
5. Журід, С. М. (2007). *Удосконалення техніко-тактичної підготовки футболістів 15–17 років з використанням комплексів тренувальних завдань* (автореф. дис. ... канд. наук з фіз. вих. та спорту). ХДАФК. Харків, Україна.
6. Івашина, А. & Міщенко, О. (2021). Удосконалення техніко-тактичної підготовки футболістів 15–16 років. *Актуальні питання підготовки спортсменів в олімпійських і неолімпійських видах спорту: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції* (с. 57–61). 21–22 жовтня, 2021, Суми, Україна: СумДПУ імені А. С. Макаренка.
7. Коваль, С. С. (2012). Комплексное формирование двигательных качеств и технико-тактических действий юных футболистов 8–12 лет. *Слобожанський науково-спортивний вісник*, 3(31), 82–86.
8. Костюкевич, В. М. (2010). Контроль і аналіз змагальної діяльності в елітному футболі. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. пр.*, (9), 80–88.
9. Костюкевич, В., М. (2014). *Теорія і методика спортивної підготовки (на прикладі командних ігрових видів спорту): навч. посіб.* Вінниця: Планер.
10. Костюкевич, В., М. (2016). *Построение тренировочных занятий в футболе*. (2-е изд.). Киев: КНТ.
11. Крайник, Я. Б. (2020). *Використання спеціалізованих легкоатлетичних бігових і стрибкових вправ для формування фізичної та техніко-тактичної підготовленості юних футболістів 13–14 років різного ігрового амплуа* (дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту). ХДАФК. Харків, Україна.
12. Лежньова, О. & Качан, В. (2017). Контроль тренувального процесу та підготовленості футболістів упродовж підготовчого періоду. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*, 3(22), 362–371.
13. Матвеев, Л. П. (2013). *Основы спортивной тренировки*. Москва: Физкультура и спорт.
14. Мітова, О. О. (2015). Проблеми контролю в сучасних командних спортивних іграх. *Спортивний вісник Придніпров'я*, (3), 89–96. Вилучено з http://nbuv.gov.ua/UJRN/svp_2015_3_18.
15. Мулик, В. В. & Крайник, Я. Б. (2019). Кількісні характеристики рухових дій юних футболістів під час змагальної діяльності на етапі попередньо-базової підготовки. *Спортивні ігри. Sportyvni hry*, 4(14), 48–57.
16. Наумчук, В., І. (2014). *Теоретико-методичні основи навчання спортивним іграм: навчальний посібник*. Тернопіль: Астон.
17. Ніколаєнко, В. В., Авраменко, В. Г. ... Бобарико, О. Є. (ред.). 2003. *Футбол: Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву та шкіл вищої спортивної майстерності*. Київ: [б. в.].
18. Ніколаєнко, В. В. & Шамардін, В. Н. (2015). *Багаторічна підготовка юних футболістів. Шлях до успіху: навч.-метод. посібник*. Київ: Самміт-книга.
19. Овчаренко, С. & Мітова, О. (2017). Проблеми контролю у футболі в зв'язку з сучасними тенденціями його розвитку. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*, 3(22), 371–317.
20. Озолин, Н. Г. (2004). *Настольная книга тренера: Наука побеждать*. Москва: АСТ: Астрель.

21. Рибак, О.Ю., Рибак, Л.І., Виноградський Б. А. та ін. (2021). *Біомеханіка спорту: підручник*. Львів: ЛДУФК ім. Івана Боберського.
22. Соломонко, В. В., Соломонко, О. А. & Лисенчук, Г. А.. (1997). *Футбол*. Київ: Олімпійська література.
23. Стасюк І. І. (2014). *Побудова тренувального процесу висококваліфікованих гравців у мініфутболі в річному циклі підготовки* (автореф. дис. ... канд. наук з фіз. вих. та спорту). ВДПУ. Дніпропетровськ, Україна.
24. Стасюк, І. (2017). Показники інтегральної оцінки техніко-тактичної діяльності гравців високої кваліфікації у міні-футболі. *Актуальні проблеми фізичного виховання та методики спортивного тренування*, (1), 71–76.
25. Стасюк, І., І. (2013). Побудова тренувального процесу висококваліфікованих гравців у міні-футболі протягом змагального періоду *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*, (8), 99–105.
26. Шамардін, В. М. (2013). *Технологія управління системою багаторічної підготовки футбольних команд вищої кваліфікації* (автореф. дис. ... докт. наук з фіз. виховання і спорту), ЛДУФК імкні І. Боберського. Львів, Україна.
27. Якимішин, І. Д., Стахів М. М. ... Бабиш А. М. (2015). Гра без м'яча – важливий показник тактичної підготовленості футболіста. *Науковий вісник ЛНУВМБТ ім. С.З. Гжицького*, 4(64), 421–426.
28. Ярмолинський, Л. (2016). Підготовка юних футболістів з використанням сучасних інноваційних підходів. *Слобожанський науково-спортивний вісник*, 4(54), 128–131.
29. Developing football for everyone: National Game Strategy 2011–15. The Football Association. London, 2011. 30 p.

ДОДАТОК А

Таблиця 1

Результати & Турнірна таблиця: чемпіонат Одеської області серед юнаків 2022–23 (U-14)

#	Команда	И	В	Н	П	М	+/-	О
1	(1) Ильичевець	8	7	0	1	44:7	37	21
2	(2) Локомотив	9	6	1	2	31:16	15	19
3	(4) ДЮСШ Роздільна	8	3	2	3	27:35	-8	11
4	(3) СКА-Центр	7	2	0	5	23:18	5	6
5	(5) ДЮСШ-11 Одеса	6	1	1	4	11:43	-32	4
6	(6) ДЮСШ Роздільна 2	6	1	0	5	10:27	-17	3

Таблиця 2

Результати & Турнірна таблиця: чемпіонат Одеси 2023–2024

#	Команда	Форма	И	В	Н	П	М'ячі	+/-	Очки
1	(1) КК ПОРТО-ФРАНКО		5	4	0	1	14:13	1	12
2	(2) Чорне море ПСВ		5	3	1	1	26:15	11	10
3	(3) КП ТМО		5	3	1	1	22:20	2	10
4	(4) Btex		5	3	0	2	22:16	6	9
5	(5) Tyre Expert		5	2	0	3	22:19	3	6
6	(6) BLACKSEAPSV (U-17)		4	1	0	3	13:16	-3	3
7	(7) ТЕХНОГОЛД		3	1	0	2	11:14	-3	3
8	(8) Пальміра		4	0	0	4	9:26	-17	0

Вилучено з <https://futsal.odessa.ua/component/joomleague/resultsranking/68-chempionat-odesi-2023-2024/0/0/0/0.html>

Стаття надійшла до редколегії 6.03.2024.
Прийнята до друку 3.07.2024.
Підписана до друку 5.07.2024.

Олег Рибак
ORCID iD: 0000-0002-1429-6418
rybakrally@gmail.com
Олексій Шадурський
skidrow70071@gmail.com
Богдан Виноградський
ORCID iD: 0000-0002-4417-2811
bvynohrad@ukr.net
Людмила Рибак
ORCID iD: 0009-0004-9370-0686
rybakludmilka@gmail.com
Мар'ян Островський
ORCID iD: 0000-0002-9817-6578
maryan.ostrovskiy@ukr.net